

November 8, 1958

Code Message No. 11789 from Foreign Minister Rapacki to Naszkowski (Moscow)

Citation:

"Code Message No. 11789 from Foreign Minister Rapacki to Naszkowski (Moscow)",
November 8, 1958, Wilson Center Digital Archive, Polskie dokumenty dyplomatyczne
1958 (Warszawa: Polski Instytut Spraw
Mie

dzynarodowych, 2011), Document #264, pp.682-684. Translated by Jerzy Giebułtowski.
<https://wilson-center-digital-archive.dvincitest.com/document/209012>

Summary:

Rapacki reports various reactions from the West to the new version of the Rapacki Plan.

Credits:

This document was made possible with support from Carnegie Corporation of New York (CCNY)

Original Language:

Polish

Contents:

Original Scan
Translation - English

264

8 listopada

kardynała. W ten sposób Wielgosz z Brezą będą mogli go pożegnać przy wyjeździe. Stomma sądzi, że W. wyjedzie około 25 bm.

/-/ Druto

AMSZ, ZD 6/77, w. 60, t. 844

264

8 listopada, szyfrogram ministra spraw zagranicznych do delegacji partyjno-rządowej (do Moskwy) w sprawie reakcji państw zachodnich na modyfikację planu utworzenia strefy bezatomowej

Warszawa, dn. 8.XI.1958 r.

Ścisłe tajneSZYFROGRAM [Nr] °11789 8.11 20.50°Moskwa – Naszkowski °dla Delegacji°

Podajemy reakcję Zachodu na nową wersję Planu⁶:

Bonn: Rzecznik MSZ: za wcześniej jeszcze na zajęcie ostatecznego stanowiska. Główny brak widzi w tym, że nowe propozycje nie posuwają naprzód sprawy zjednoczenia Niemiec. Uważa, że dyskusja nad nową wersją jest utrudniona przez obecne konferencje genewskie.

Prasa CDU: nowa wersja nie daje gwarancji zmniejszenia przewagi militarnej Wschodu nad Zachodem.

SPD: wita fakt, że nowa wersja wzięła pod uwagę zastrzeżenia Zachodu. Propozycje powinny być zbadane i stać się przedmiotem poważnych rokowań. Ollenhauer wyraził pogląd, że podczas rozpatrywania Planu może wywiązać się także dyskusja w sprawie zjednoczenia Niemiec.

FDP (Mende) ^hrównież^h ocenia pozytywnie fakt modyfikacji Planu i występuje przeciwko odrzuceniu go bez podjęcia dyskusji, podkreślając wagę częściowych i regionalnych porozumień rozbrojeniowych.

---

⁶ Zob. dok. nr 248.

Niezależna „Die Welt”^h też^h występuje przeciwko odrzuceniu. Moralnym obowiązkiem oponentów byłoby wysunięcie konkretnych kontrpropozycji.

Paryż: Rzecznik MSZ: Stwierdza się wysiłek ze strony Polski w kierunku uwzględnienia krytyki Zachodu. Są jeszcze w nowej wersji punkty mogące wywołać zastrzeżenia. Quai zbada z najwyższą uwagą nowe koncepcje polskie.

„Monde”^h twierdzi, że^h pierwsze reakcje w stolicach zachodnich są mało pozytywne. Uważa, że nowa wersja ma głównie na celu uniemożliwienie wyposażenia NRF w taktyczną broń atomową i że pośrednio zmierza do uznania NRD przez Zachód oraz utrzymania status quo w Europie.^h „France Soir” twierdzi, że zastrzeżenia Zachodu wobec Planu zostaną te same co do Planu pierwotnego. Dezatomizacja ma na celu doprowadzenie do wycofania wojsk amerykańskich z Europy. Podobne zdanie w „Aurore” i „La Croix”^h. „Les Echos” twierdzi, że stała rada NATO studiuje nowe propozycje polskie. „Populaire” uważa, że plan będzie przedmiotem szczegółowej analizy ekspertów technicznych i politycznych.

Londyn: Rzecznik FO: Jeśli intencją nowej wersji było uwzględnienie naszych obiekcji wobec planu pierwotnego, jesteśmy za to wdzięczni. Nie otrzymaliśmy jeszcze oficjalnej informacji od rządu polskiego. Gdy ją dostaniemy, zbadamy ją z wielkim zainteresowaniem⁷.

„Times”^c *artykuł*^c wstępny^h (autor MacDonald)^h niezgodniony z FO: Nowa wersja nie usuwa zastrzeżenia, że w wypadku redukcji sił konwencjonalnych nie doszłoby do prawdziwej równowagi. Siły radzieckie pozostałyby blisko strefy, podczas gdy amerykańskie musiałyby się wycofać za ocean. Wynika stąd, że wszelka dyskusja nad Planem musi toczyć się na gruncie ogólnych rokowań nad rozbrojeniem.

---

⁷ Szyfrogramem z 6 listopada poświęconym brytyjskim reakcjom na modyfikację planu Rapackiego ambasador w Londynie informował: „W rozmowach prywatnych na pierwszy plan wybijane jest pytanie, dlaczego tak ważne oświadczenie zostało skierowane do prasy, a nie w drodze dyplomatycznej do zainteresowanych rządów. Wypominają nam, że rząd brytyjski zgłosił swoje zastrzeżenia do pierwszej wersji planu w drodze noty dyplomatycznej. Obecne Wasze wystąpienie według nich jest w pewnym sensie odpowiedzią na te zastrzeżenia, ale skierowane zostało nie do rządów, a do dziennikarzy. Tekst oświadczenia powołuje się na to, że PRL uwzględniła krytyczne uwagi poważnych kół na zachodzie, skoro jednak nie adresuje się tego do rządów, a do prasy, powstaje wrażenie, że chodzi tu o propagandowy gest skierowany ponad głowami rządów do różnych grup opozycyjnych”; AMSZ, z. 9, w. 53, t. 702.

Uwaga, jaką poświęci się nowej wersji, będzie zależała od postępów względnie fiaska obu konferencji genewskich.

„Economist” wymienia jako zaletę Planu: usunięcie groźnej perspektywy wyposażenia NRF w broń atomową oraz możliwość wypróbowania skutecznego systemu kontroli.

Foot w „Daily Herald” i „Tribune” wzywa do przyjęcia Planu jako podstawy do rozmów.

USA: Brak dotychczas oficjalnej reakcji. Prasa relacjonuje bez rozwiniętych komentarzy.

„New York Times” z 6-ego twierdzi, że koła rządowe są zaniepokojone wyborem momentu ogłoszenia nowej wersji. Zastanawiają się, czy propozycja polska nie zapowiada w rozmowach nad nagłą napaścią próby odwrócenia uwagi od ataku z przestrzeni kosmicznej na atak lądowy.

Kanada: Rozmowa Sieradzkiego w MSZ. Uważają, że modyfikacja Planu usunie zastrzeżenia Kanady, ale nie zmieni stanowiska zdecydowanych przeciwników disengagement. Wysiłki polskie są pożyteczne, gdyż mobilizują zwolenników, co ułatwi przyjęcie Planu w bardziej sprzyjających okolicznościach.

Włochy: Brak oficjalnej reakcji. Prasa relacjonuje bez komentarzy. Z rozmowy z redaktorem naczelnym chadeckiej „Il Popolo” wynika, że brak polemiki z Planem określa stanowisko kierownictwa chadecji do Planu. Na publiczny pozytywny stosunek nie pozwalają alianse Włoch i sytuacja wewnętrzna.

Koła saragatowskie uważają, że nowa wersja zmierza do równowagi sił i dlatego nadaje się do poważnego rozpatrzenia.

Szwecja: Erlander oświadczył na konferencji prasowej, że nowa wersja wzbudziła w Szwecji jeszcze większe zainteresowanie aniżeli pierwotnie.

N. Delhi: Nehru odpowiedział na konferencji prasowej: „Kiedy plan po raz pierwszy został wysunięty, powitaliśmy go życzliwie. Ciągłe jeszcze jesteśmy zdania, że jest on dobrym podejściem do sprawy, dąży on do zmniejszenia napięcia. Dlatego też będzie on przez nas mile powitany, o ile zostanie przyjęty, nawet z pewnymi zmianami, jeżeli są one konieczne. Jest rzeczą niezbędną, aby plan przedyskutowano, i nie można go ciągle odrzucać”.

^fRapacki^f

264

November 8, code message of the minister foreign affairs to the party and government delegation (to Moscow) regarding the reaction of the Western states to the modification of the plan to establish the nuclear-free zone

Warsaw, Nov. 8, 1958 □ Top secret
CODE MESSAGE [No] c11789 Nov. 8, 20.50 hrsc

Moscow - Naszkowski cfor the Delegationc

We report the reaction of the West to the new version of the Plan:6[1]

Bonn: MoFA spokesman: too early to take the final position. He sees the main shortcoming in the fact that the new proposals do not advance the German reunification. He believes that discussion over the new version is made more difficult by the current Geneva conferences.

CDU press: the new version does not guarantee the reduction of the military preponderance of the East over the West.

SPD: welcomes the fact that the new version took into consideration the objection of the West. The proposals should be analyzed and seriously negotiated. Ollenhauer said that when the Plan is analyzed, a discussion on German reunification might ensue.

FDP (Mende) halsoh assesses favorably the fact of the Plan's modification and opposes its rejection without a debate, emphasizing the importance of the partial and regional disarmament agreements.

The independent [newspaper] Die Welt halsoh opposes rejection. Any opponent would be morally obligated to put forward specific counterproposals.

Paris: MoFA spokesman: they appreciate Poland's efforts to take into consideration the West's critical remarks. Quai will examine the Polish proposals with greatest care.

Monde hclaims thath the early reactions in Western capitals are far from positive. They believe the new version is chiefly aimed at enabling tactical nuclear armament of the FRG, and that it indirectly advances the efforts at recognition of the GDR by the West and at upholding the status quo in Europe. hFrance Soir claims that the West's reservations regarding the Plan will be the same as in the case of the original version of the Plan. The purpose of denuclearization was to lead to the withdrawal American troops from Europe. Similar claims can be found in Aurore and La Croix.h Les Echos claims that the NATO Permanent Council studies the new Polish proposals. Populaire says that the plan will be thoroughly analyzed by technical and political experts.

London: FO spokesman: If the new version was aimed at taking into consideration our objections regarding the original plan, and we are grateful for it. We have received no official information from the Polish government yet. When we receive it, we shall give it substantial attention7[2]

[The] Times cditionalc h(by MacDonald),h sanctioned by the FO: The new version does not erase the reservation that in the event of conventional forces reduction, no true balance would emerge. The Soviet forces would remain close to the zone,

whereas the American [forces] would need to withdraw across the ocean. It follows that any discussion must take place on the basis of general disarmament negotiations.

The attention that would be paid to the new version would depend on the progress or failure of both Geneva conferences.

[The] Economist mentions one advantage of the Plan: the removal of the dangerous prospect of equipping the FRG with nuclear weapons and the opportunity to test the effectiveness of the control system.

Foot in the Daily Herald and Tribune appeals that the Plan be adopted as the basis for talks.

USA: No official reaction yet. The press reports without extensive commentaries.

New York Times of the 6th [of this month] claims that the government circles are worried by the choice of the moment to announce the new version. They wonder whether the Polish proposal does not herald, in the talks about a sudden invasion an attempt to divert attention from an attack from outer space onto a land assault.

Canada: Sieradzki's conversation at MoFA. They believe that a modification of the plan will erase Canada's reservations, but would not change the position of the determined opponents of disengagement. The Polish efforts are useful because they mobilize supporters, which would facilitate adoption of the Plan in more favorable circumstances.

Italy: No official reaction. The press reports without any commentaries. The conversation with the editor-in-chief of the Christian Democratic [newspaper] Il Popolo shows that no opposition to the Plan defines the position of the Christian Democratic leadership on the Plan. Any positive public attitude is not an option due to Italy's alliances and the internal situation.

Those in the [Giuseppe] Saragat circle believe that the new version aims for a balance of forces and therefore should be considered seriously.

Sweden: Erlander said at a press conference that the new version met with an even greater interest in Sweden than originally.

N. Delhi: Nehru said at a press conference: "When the plan was put forward for the first time, we welcomed it. We are still of the opinion that it is the right approach, and it aims at reducing tension. That is why we will welcome it, if it is adopted, even some changes if they are necessary. It is necessary that the plan be discussed, and it cannot be rejected time and time again."

□□□□□□□□□□fRapackif

AMSZ, ZD 6/77, w. 58, t. 816

6 □ See doc. no 248.

7 □ By code message of November 6 on the British reactions to modifications to the Rapacki Plan, the ambassador in London reported: "In private conversations primacy is assigned to the question why such an important statement was sent to the press and not via diplomatic channels to the interested governments. They remind us that the British government submitted its reservations to the first version of the plan in

the form of a diplomatic note. According to them, your current move is, in a sense a reply to these reservations, but was directed not to governments, but to journalists. The text of the statement refers to the fact that the PRP took into consideration critical remarks of serious circles in the West, but since is not addressed to governments but to the press, one is under the impression that it is rather a matter of a propagandistic gesture made over the head of governments to various opposition groups"; AMSZ, z. 9, w. 53, t. 702.